

Devlet otoritesi kurmanın yöntemi

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bu yazıyla başkalarının da üstüne yazmaya başladıkları bu konuda daha

önce söylediklerimi bir noktaya getirip bitirmek istiyorum.

Belli bir mantığa göre devlet ve otorite kavramlarını birbirinden ayırmak olanaksız. Devlet elbette ilkel biçimlenişi itibarıyla otorite demektir. Ne var ki, önemli olan bunun nasıl oluştuğu ve nasıl kullanılacağıdır.

Ben, o noktada iki olguyu vurgulamak istiyorum. Türkiye'de sanılıyor, hatta inanılıyor ki, devlet mutlak bir otoritenin kaynağıdır. Hayır değildir. Devletin otoritesi denilen şey belli bir sistem ve süreç içinde oluşur, ardından da bu otorite denetlenmeye ve dağıtılmaya başlanır.. Önemli olan da bu süreçtir. Çünkü, adına ister devlet densin isterse başka bir şey her merkezi yönetim organı, devletin o çok iyi bilinen tanımına uygun olarak meşru şiddet kullanma yetkisini elinde bulundurur, öylelikle de otorite sahibi olur. O nedenle asıl sorun otoritenin nasıl kurulacağı ve denetleneceğidir. Nedeni iki evrenin de meşruiyet ve temsil gerçekleridir.

Türkiye'de asıl yanlış sanırım burada ortaya çıkıyor. 'Kerim devlet' tanımı öne sürenler de, çok farklı bir açıdan yaklaşım, devletin 'aşkınsalıcı' ve 'güçlü' olduğunu vurgulayanlar da bu demokratik süreci bütünüyle ihmal ediyorlar. Devletin yerleşik tanımını onun bir tür normatif ve dokunulmaz özelliği olarak değerlendiriyorlar. Oysa bu ikili bir çıkmaza yol açıyor. Öncelikle böylesine güçlü ve dokunulmaz devlet bir süre sonra değişen koşullar (yani demokratikleşme) bağlamında her şeyden önce meşruiyetini yitiriyor. Çünkü, öncelikle toplumsal odaklarla diyalog kurabilme kapasitesine de esnekliğine de sahip olmaktan çıkıyor. Sanırım Türkiye'deki durum bugün bu. Dikkat edilirse bütün toplumsal kesimler adeta devletle davalı. Bugün çok yakınılan 'otoritesizlik' bu 'fazla otorite'nin yarattığı hantallığın bir sonucudur. İkincisi, eğer bu muhakeme yanlışsa ve gerçekten devletin bir otorite zaafı varsa ve onu kurmak zorunluluğuyla karşı karşıyaysak orada da yürütülen muhakeme yetersiz kalıyor. Çünkü otoriteyi kim nasıl kuracak? Otorite denilen şey son tahlilde meşruiyettir. Bu da devletin temsil ve katılım olgularıyla ilişkisi ölçüsünde oluşabilir. Yoksa otorite yasalar yapmak ya da mevcut yasalara daha şiddet kazandırmakla olmaz.

Bu noktada son yanlış yönetsellik tartışmalarında ortaya çıkıyor. Aynı mantığın uzantısı olarak devlet kısıtlamaları yönetim yetersizliğinin bir sonucu olarak görülüyor, o da sadece subjektif bir süreç olarak algılanıyor. Bu değerlendirme kabul edilmez. Çünkü, yönetsellik de siyasal düzlemde (eğer demokrasi söz konusuysa başka bir şey düşünülemez) teknik bir kavram değildir. O da, gene katılım ve paylaşım olgularının bir sonucudur.

Bugün Türkiye bir devlet zaafı yaşıyor. Bu gerçek. Fakat bunun müsebbibi herhangi bir şu ya da bu değil. Bu olgunun sorumlusu siyaseten karar alabilme ve onu sağlayacak temsil sürecinin yaklaşık son yirmi yıldır tıkanmış olmasıdır. Her iktidar kendi ideolojisi doğrultusunda karar oluşturur. İdeoloji ve siyaset üstü bir yönetsel tercih olmaz. Oysa bugüne gelinceye kadar yaşanan en büyük kısıtlama ideolojilerin belirsizleşmesi, ona bağlı olarak temsil krizinin doğması ve nihayet karar almanın olanaksızlaşmasıdır.

Şimdi artık şu söylenebilir: Yaşanan kriz devletin gibi dursa da siyasetin krizidir. Fakat işin garibi, bugün en çok yakınların hep 'apolitik' politikayı alkışlamış olmasıdır.